

Helseberedskapsplan 2023-2026

Bodø kommune

Vedtatt av Bystyret 11.5.2023. PS 23/70



Innhold

1. Bakgrunn og forankring	2
2. Ansvar og varsling	3
2.1. Helse- og omsorgstjenestene - roller og ansvar	3
2.2. Varsling	5
2.3. Psykososialt Kriseteam	6
3. Innhold i virksomhetenes beredskapsarbeid	7
3.1. Kontinuitetsplaner	7
3.2. Forsyningssikkerhet	8
3.3. Rutiner for håndtering av risiko	9
3.4. ROS-analyse og oppfølging	9
4. Kompetanse, opplæring og øvelser	10
5. Relevante planer og dokumenter	11

1. Bakgrunn og forankring

Helse beredskapsplanens formål er å sikre liv og helse og bidra til at nødvendige helse- og omsorgstjenester og sosiale tjenester kan tilbys befolkningen under krig, og i kriser og katastrofer i fredstid.

Helseberedskapsplanen viser hvordan beredskapsforberedelser og håndtering av ekstraordinære hendelser skal ivaretas, og hvordan ansvaret er plassert.

Helseberedskapsplanen er en delplan til kommunens overordnede beredskapsplan, og det forutsettes at leseren av planen er kjent med kommunens overordnede beredskapsplanverk og kriseorganisasjon.

Overordnet beredskapsplan er Bodø kommunens ramme for beredskapsarbeid og håndtering av uønskede hendelser og kriser som er mer omfattende enn det ordinære tjenesteapparatet i kommunen kan håndtere alene. Den overordnede beredskapsplanen omhandler hele kommunen.

Kommunens samla beredskapsplanverk omhandler blant annet etablering av kriseledelsen, psykososialt kriseteam, smitteutbrudd, krisekommunikasjon og befolkningsvarsling, atomberedskapsplan samt evakueringsplan.

Lovgrunnlag

Plikten til å utarbeide en helseberedskapsplan er hjemlet i [Lov om helsemessig og sosial beredskap](#). Kommunen plikter å utarbeide en beredskapsplan for de helse- og omsorgstjenester eller sosialtjenester de skal sørge for et tilbud av eller er ansvarlige for (§ 2-2.). Kommunen skal også utarbeide beredskapsplan for sine oppgaver etter [folkehelseloven kapittel 3](#).

Helseberedskapsplanen godkjennes av Bystyret. Planen gir hjemmel for å detaljplanlegge beredskapen i helse, omsorgs og sosialtjenesten. Om nødvendig skal det utarbeides delplaner for aktuelle institusjoner og tjenestekområder.

Avdelingsdirektøren i HO påser en årlig gjennomgang og oppdatering og om nødvendig revisjon av planen etter reelle hendelser, ulykker, øvelser, tilsyn eller endring i risikobildet. Planen total revideres hvert fjerde år i forbindelse med revisjon av krise/katastrofeplanen samt kommuneplanens samfunnsdel.

Virksomheter planen gjelder for

Helseberedskapsplanen er på et overordnet nivå og gjelder for virksomhetene i Helse og omsorgsavdelingen (HO), Barne- og familieenheten, Flyktningkontoret, Barnverntjenesten, Barnehage- og skolekontoret i Oppvekst og kultur-avdelingen (OK), samt Psykososialt Kriseteam under Administrasjons-avdelingen (AA).

I tillegg gjelder planen for kommunens private leverandører av helse-, omsorg- og psykososiale tjenester.

Den enkelte virksomhet skal ha en lokal oversikt over beredskapsarbeidet som gjør dem i stand til å yte nødvendige tjenester ved:

- Interne og eksterne hendelser som vesentlig reduserer virksomhetens evne til å yte varer og tjenester.
- Eksterne hendelser som vil innebære en ekstraordinær belastning på virksomheten og som kan kreve en generell omstilling av den ordinære driften for å kunne øke kapasiteten.

2. Ansvar og varsling

Beredskap og håndtering av kritiske hendelser hviler på prinsippene ansvar, nærhet, likhet og samvirke.

Ansvar:

Den virksomhet som har ansvar for et fagområde eller en tjeneste i en normalsituasjon, har også ansvaret for nødvendige beredskapsforberedelser og håndtering av ekstraordinære hendelser.

Nærhet:

Kriser skal organisatorisk håndteres på lavest mulig nivå. Virksomheten som utfører oppgaver i en normalsituasjon har de beste forutsetningene for å håndtere oppgaver ved ekstraordinære hendelser.

Likhet:

Den organisasjon man etablerer under kriser skal være mest mulig lik den man operer med til daglig. Dette følger også av ansvarsprinsippet.

Samvirke:

Alle virksomheter har et selvstendig ansvar for å sikre et best mulig samvirke med relevante aktører i arbeidet med forebygging, beredskap og krisehåndtering. Relevante aktører kan være sykehus, politi, brann, redning, frivillige organisasjoner med samarbeidsavtale med kommunen og annet.

Kommunal kriseledelse:

Det er kommunens Kriseledelsen som har det overordnede ansvaret for håndtering av ekstraordinære hendelser og kriser. Overordnet beredskapsplan synliggjør hvilket ansvar og fullmakter de ulike rollene/deltakerne i kriseledelsen har.

2.1. Helse- og omsorgstjenestene - roller og ansvar

Ansvar for helse- og omsorgstjenestene i kommunen er fordelt på Helse og omsorgsavdelingen (HO) og Oppvekst og kulturavdelingen (OK).

Psykososialt Kriseteam er tillagt Administrasjonsavdelingen.

Kommunens private leverandører av helse-, omsorg- og psykososiale tjenester skal ta utgangspunkt i denne planen når egne beredskapsplaner utformes.

Helse- og miljøtilsyn Salten har ansvar for miljørettet helsevern hjemlet i Folkehelseloven kap.3 på vegne av Bodø kommune. Beredskapsplan miljørettet helsevern 2022-2026 følger denne planen som vedlegg.

Helseberedskapsloven §2-2 stiller krav til kommuner om beredskapsplaner for de helse-, omsorgs- og sosialtjenestene de er ansvarlige for, og at det i nødvendig utstrekning utarbeides delplaner for aktuelle institusjoner og tjenesteområder.

Rolle	Ansvar
Avdelingsdirektør	<ul style="list-style-type: none"> • Fast medlem i kommunens kriseledelse • Etablere kriseledelse og koordinere innsats innen eget ansvarsområde der overordnet kriseledelse ikke er satt , og/eller ved behov ved større hendelser • Innkalle det personal det er behov for ut fra hendelse og behovsvurdering • Iverksette beredskapsarbeid i henhold til vedtatt planverk • Pålegge ansatte og rekvirert personell nødvendig overtid etter fullmakt • Kjøpe/leie det utstyr/driftsmidler det er bruk for i en enkeltsituasjon • Ha oppdatert varslingsliste for Helse-, omsorgs- og sosialtjenestene (HOS) med stedfortredere • Beslutte hvilke institusjoner og tjenesteområder som skal utarbeide delplan for sitt beredskapsarbeid • Avdelingsdirektør HO har ansvar for etablering av lokalt lager og forsyningslogistikk for medisinsk utstyr og materiell ved ekstraordinær situasjon.
Områdeleder	<ul style="list-style-type: none"> • Inngår i avdelingens kriseledelse • Koordinere innsats innenfor eget ansvarsområde og med øvrige virksomheter i avdelingen • Iverksette beredskapsarbeid innenfor eget ansvarsområde • Påse at aktuelle institusjoner og tjenesteområder i nødvendig utstrekning har utarbeidet delplaner for sitt beredskapsarbeid
Virksomhetsleder	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre at tjenestene i størst mulig grad fungerer normalt også i krisesituasjon • Ha oppdatert oversikt over beredskapstiltak med prosedyrer og rutiner i kvalitetssystemet (Compilo) • Ha en oppdatert delplan for beredskapsarbeidet der det er besluttet at virksomheten skal ha det • Oppdatert varslingsliste med stedfortredere • Sikre papirversjoner av oppdaterte beredskapsprosedyrer og rutiner og oversikter til bruk for håndtering av kriser. • Sikre nødvendig beskyttelsesutstyr, forsyninger av mat, medisiner, forbruksmateriell • Opplæring av egne ansatte • Gjennomføre øvelser regelmessig

	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluere og sikre læring etter reelle hendelser og øvelser • Den enkelte tjenesteleder/virksomhetsleder eller enhetsleder har fullmakt til å beordre overtid i egen (e) virksomhet(e) for å løse en hendelse eller krise (helseberedskapslovens § 4-2)
Smittevernoverlege	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvarlig for og leder smittevernarbeidet i en beredskapssituasjon eller krise. • Rådgiver for kommunens kriseledelse, deltar i kommunens kriseledelsen ved innkalling • Er del av avdelingens kriseledelse ved behov
Kommuneoverlege	<ul style="list-style-type: none"> • Inngår i avdelingens kriseledelse • Rådgivning i forhold til helsemessige aspekter • Fokus på samhandling mellom forvaltningsnivåene. • Deltar i kommunens kriseledelse ved innkalling
Ansatt	<p>Kjenne til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppgavene i den enheten vedkommende tilhører. • Sine egne oppgaver i en krise- eller katastrofesituasjon. • Plikter etter Helseberedskapsloven og Helsepersonelloven. • Hovedtrekkene i kommunens organisering i en normalsituasjon og ved en krise

2.2. Varsling

Kommunedirektør og/eller ordfører har fullmakt til å etablere kriseledelse i Bodø kommune.

Overordnet beredskapsplan viser hvordan krisekommunikasjon og befolkningsvarsling skal ivaretas.

Avdelingsdirektør/stedfortreder eller virksomhetsledere som får melding om en oppstått krisesituasjon, har myndighet til umiddelbart å kunne iverksette nødvendig innsats etter Helseberedskapsplanen.

Helseberedskapsplanen iverksettes også:

På anmodning fra sykehus eller politi for å bistå i redningsarbeid i region/fylke.

Ved interne hendelser i helse- og omsorgstjenesten som reduserer virksomhetens evne til å yte helse- og sosialtjenester.

Ved stort fravær eller annet omfattende fravær av personell og/eller omfattende svikt i leveranse av base- og forbruksvarer til drift av helse- og omsorgstjenester.

Det er egen **varslingsliste for Helse -, omsorgs- og sosialtjenester (HOS)**. Listen oppdateres jevnlig og minimum en gang i året.

“Varslingsliste HOS tjenester” er tilgjengelig i kommunens kvalitetssystem (Compilo) og i DSB- CIM.

Det er avdelingsdirektør HO v/beredskapskoordinator som er ansvarlig for oppdatering av varslingslisten.

2.3. Psykososialt Kriseteam

Ivaretagelse av psykososiale tiltak ved kriser, ulykker og katastrofer en vesentlig del av kommunenes helseberedskap.

Leder av Psykososialt Kriseteam inngår i kommunens kriseledelse.

Psykososialt Kriseteam gir psykososial omsorg og støtte i akutfase etter hendelser. Målgruppen er fysisk uskadde eller lettere skadde samt eget innsatspersonell. Skadde som innlegges på sykehus og deres pårørende ivaretas av Nordlandssykehuset (NLSH).

Ved omfattende kriser og katastrofer hvor det er mange involverte, går henvendelse om psykososial støtte direkte til kriseledelsen.

Varsling av Psykososialt Kriseteam kan gjøres av kommunens kriseledelse, kriseledelsen HO, politiet (LRS), NLSH (AMK-sentral), kommuneoverlegene, legevaktsjefen eller vakthavende lege ved Bodø legevakt.

Behovet for tjenester fra Psykososialt Kriseteam rettes til leder, nestleder eller til teammedlemmer.

3. Innhold i virksomhetenes beredskapsarbeid

Beredskapsplanene i Bodø kommune bygger på hverandre. Den enkelte virksomhet skal ha en beredskap som gjør dem i stand til å yte nødvendige tjenester ved hendelser som vesentlig reduserer virksomhetens evne til å yte varer og tjenester, eller krever en økt kapasitet.

Helseberedskapslovens § 2-2. Planlegging og krav til beredskapsforberedelser og beredskapsarbeid:

Kommuner, fylkeskommuner, regionale helseforetak og staten plikter å utarbeide en beredskapsplan for de helse- og omsorgstjenester eller sosialtjenester de skal sørge for et tilbud av eller er ansvarlige for. Kommuner skal også utarbeide beredskapsplan for sine oppgaver etter folkehelseloven kapittel 3. Beredskapsplanen skal også omfatte tjenester som etter lov eller avtale tilbys av private virksomheter som en del av de respektive tjenester. Det skal også i nødvendig utstrekning utarbeides delplaner for aktuelle institusjoner og tjenesteområder.

Virksomhetenes beredskapsdelplaner skal inneholde:

- Oversikt over virksomhetens kriseledelse.
- Varslingsplan for innkalling av ansatte, faste og ofte brukte vikarer.
- Byggetegninger av institusjoner, bofellesskap og personalbaser, med anvisning til nødutganger (leveres også til brannvesenet).
- Evakueringsplan og oversikt over alternative steder/lokasjoner som det skal/kan evakueres til.
- Prosedyrebeskrivelser ved langvarig bortfall av strøm og ved omlegging av drift, ved ekstraordinær driftsbelastning/ redusert driftskapasitet.
- Rutiner ved langvarig bortfall av digitale fagsystemer, nøddjournal.
- Kontinuitetsplan.

Alle planer som skal kunne benyttes i ekstraordinære situasjoner/ved kriser må være i papirutgave i tilfelle svikt i Ekom (elektronisk kommunikasjon og infrastruktur som må være til stede for at kommunikasjonen skal fungere), og oppbevares og ajourføres i henhold til egne prosedyrer i virksomheten.

3.1. Kontinuitetsplaner

Flere hendelser kan utfordre kapasiteten innenfor tjenestene, enten ved mangel på personell eller stor pågang og høyere behov for personell enn under ordinær drift.

Virksomhetene skal ha oversikt over personell som kan beordres etter [helseberedskapsloven § 4-1](#), jf. [§ 1-4](#) første punktum.

Virksomhetene skal også ha en kontinuitets-plan for ressursdisponering ved mangel på personell eller pågang av oppgaver som overgår den planlagte kapasitet.

Kontinuitets-plan skal inneholde:

- Oversikt og disponering av personell.
- Oversikt over personell som kan frigjøres til andre oppgaver.
- Oversikt over minimumsbehov for personell for å kunne gi forsvarlige tjenester.
- Oversikt over brukere og behov.
- Prioritering av oppgaver.
- Kommunikasjon og informasjon.
- Definisjon av grønn-gul-rød fase med beskrivelse av tiltak i disse fasene.

Ved langvarige beredskapssituasjoner skal det sikres nødvendig hvile for personell mv. Det kreves at partene drøfter med tillitsvalgt (TV) og verneombud (VO).

Grønn-gul-rød fase med hensyn til personellsituasjon og kapasitet:

Beredskap i grønn fase	Beredskap i gul fase	Beredskap i rød fase
Mulige personellutfordringer <ul style="list-style-type: none"> • Tilfeller oppdaget i Norge – forventet økning og omfang lokalt • Forebyggende tiltak • Stort sett normal drift 	Kapasitetsutfordringer <ul style="list-style-type: none"> • Fravær høyere enn normalt • Stans i normal drift på noen områder 	Krise <ul style="list-style-type: none"> • Kapasiteten er nådd eller overskredet • Svært høyt fravær • Normal drift stanser

3.2. Forsyningssikkerhet

Forsyning av medisiner, utstyr og materiell kan berøres ved flere hendelser og kan være en kritisk faktor for å klare å levere forsvarlige tjenester.

Virksomhetene skal ha oversikt over egen beholdning av kritisk materiell og utstyr.

Beholdningen skal dekke behov for 14 dager ved ordinær drift.

Kommunen har avtale med ekstern leverandør om lagerhold for smittevernutstyr for minimum 6 måneders forbruk i en normalsituasjon.

Kommunen har en plan for etablering av lokalt lager for medisinsk utstyr og materiell, og for ivaretagelse av forsyningslogistikk med prosedyrer for bestilling, levering og løpende oversikt over behov ved ekstraordinære situasjoner.

Det er avdelingsdirektør HO som har ansvar for planlegging og etablering av lokalt lager og forsyningslogistikk.

3.3. Rutiner for håndtering av risiko

Sikring av en god beredskap krever rutinemessig gjennomgang av planer i virksomhetene, justering av rutiner når rammebetingelsene endres, og systematisk opplæring av personell.

Rutiner og prosedyrer for håndtering av ulike hendelser identifisert i ROS-analyse skal være tilgjengelig i kommunens kvalitetssystem (Compilo).

Alle planer som skal kunne benyttes i ekstraordinære situasjoner eller kriser må være i papirutgave i tilfelle svikt i Ekom (elektronisk kommunikasjon og infrastruktur som må være tilstede for at kommunikasjonen skal fungere), og oppbevares og ajourføres i henhold til egne prosedyrer i virksomheten.

3.4. ROS-analyse og oppfølging

- ROS-analyse Helseberedskap 2022 har vurdert disse objektene:
- Smitteutbrudd.
- Områdebrann.
- Utslipp farlige stoffer.
- Langvarig strømbortfall.
- Svikt i IKT – infrastruktur.
- Svikt i vannforsyning.
- Voldshendelser (Pågående livstruende vold (PLIVO), terror).
- Masseankomst flyktninger.
- Atomhendelse.
- Hetebølge (Langvarige perioder med høyere varme enn det som er vanlig i området).
- Hendelse med mange skadde (naturhendelser som ras eller flom, ulykker med bil/båt/fly, PLIVO eller terror).
- Hendelse som hindrer framkommelighet for helsepersonell og/eller vareleveranser (Naturhendelser som flom, skred og vind, eller ulykker som hindrer framkommelighet).
- ROS-analyse Helseberedskap 2022 er tilgjengelig i DSB-CIM og kommunens kvalitetssystem Compilo.

4. Kompetanse, opplæring og øvelser

Kompetanse, opplæring og øvelse innen helseberedskap sees i sammenheng med overordnet beredskapsarbeid i kommunen.

De som har en rolle i kommunens krisehåndtering må ha tilstrekkelig kunnskaper for å ivareta rollen og ansvaret. Dette skal sikres gjennom jevnlig øvelser og opplæring.

Opplæring av personell og regelmessig øvelse er et lederansvar.

I den enkelte virksomhet skal det være en plan for opplæring og øving på de mest sentrale risikoscenariene for virksomheten.

Øvelse av overordnet planverk:

Kommunen skal minimum annet hvert år øve kommunens overordnede beredskapsplan. Øvelsene skal legge til rette for realistiske øvelser som berører kommunens kriseledelse gjennom samvirke med andre etater. Øvelse av helseberedskap inngår i øvelsen av den helhetlige beredskapen.

Øvelser er et viktig virkemiddel for å trene ansvar og rolle i krisehåndtering, samt teste planverket. Gjennom øvelser får kommunen viktig lærdom om beredskapsplanverket og kriseorganisasjonen, og eventuelle forbedringspunkter avdekkes.

Det kan benyttes ulike øvingsformer:

Diskusjonsøvelser, spilløvelser, stabsøvelser og fullskalaøvelser eller kombinasjoner av disse. Scenarioene for øvelsene skal hentes fra kommunens helhetlige ROS-analyse. Kommunen skal øve sammen med andre kommuner og relevante aktører (sykehus, politi, brann, redning, frivillige organisasjoner etc.) der det er hensiktsmessig og relevant.

5. Relevante planer og dokumenter

Helseberedskapsplanen er forankret i overordnet kommunal beredskapsplan, nasjonale planer og lover og forskrifter.

Bodø kommune benytter krisestøtteverktøyet DSB-CIM ved krisehåndtering. I DSB-CIM ligger en oversikt over dokumenter og ressurser kommunen selv og andre eksterne aktører kan bruke under kriser.

Her er et utvalg av styrende dokumenter for Helseberedskapsplanen og anvisning hvor de er tilgjengelig:

[Lov om helsemessig og sosial beredskap \(helseberedskapsloven\)](#) - lovdata.

[Forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap](#) - lovdata

[Lov om helsepersonell m.v. \(helsepersonelloven\)](#) - lovdata.

[Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#) - lovdata.

[Lov om folkehelsearbeid \(folkehelseloven\)](#) - lovdata.

[Nasjonal helseberedskapsplan](#) - finnes på regjeringen.no og på [Helsedirektoratets sider om beredskap og krisehåndtering](#).

[Veileder i kontinuitetsplanlegging](#) - Direktoratet for samfunns sikkerhet og beredskap og kvalitetssystemet.

Overordnet beredskapsplan Bodø kommune 2021 - er tilgjengelig i DSB-CIM og i kvalitetssystemet.

[Overordnet ROS Bodø 2018](#) - tilgjengelig på Bodø kommunes hjemmeside og i DSB-CIM.

ROSanalyse Helseberedskap 2022 - tilgjengelig i DSB-CIM og i kvalitetssystemet.

Smittevernplan (under revisjon) - tilgjengelig i DSB-CIM og i kvalitetssystemet.

Pandemiplan - tilgjengelig i DSB-CIM og i kvalitetssystemet.

Atomberedskapsplan - tilgjengelig i DSB-CIM og i kvalitetssystemet.

Beredskapsplan for miljørettet helsevern - tilgjengelig i DSB-CIM og på hjemmesiden til [Helse- og miljøtilsyn Salten](#).

Beredskapsplan for Kriseteamet (under revisjon) - tilgjengelig i DSB-CIM og i kvalitetssystemet.

